

TEXNOLOGIK TA'LIMDA ELEMENTAR GEOMETRIK YASASHLARDAN FOYDALANISH METODIKASI

Madraximova Maxfuza Axmedovna, Qo'qon DPI, assistent o'qituvchi

Annotatsiya: Ushbu maqolada texnologik ta'limda fanlararo aloqadorlik masalalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: Texnologik ta'lim, fanlararo aloqadorlik, geometrik bilimlar, amaliy mashg'ulot, geometrik yasash ko'nikmalari, samarali natijalar.

Аннотация: В данной статье освещаются вопросы междисциплинарности в технологическом образовании.

Ключевые слова: Технологическое образование, междисциплинарная коммуникация, геометрические знания, практические занятия, навыки геометрического проектирования, эффективные результаты.

Annotation: In this article, the issues of interdisciplinarity in technological education are covered.

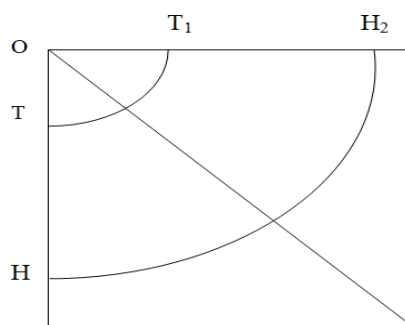
Keywords: Technology education, interdisciplinary communication, geometric knowledge, practical training, geometric design skills, effective results.

Bugungi kunda O'zbekistonda yoshlarning ta'lim-tarbiyasi "Ta'lim to'g'risida"gi qonun, "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" hamda ularning ijrosini ta'minlash maqsadida qabul qilingan meyoruy hujjatlarga asoslangan holda tizimli tashkil etilgan. Ta'lim-tarbiyaning maqsadlaridan biri muayyan ma'noda yoshlarni amaliy faoliyatga tayyorlashdir. O'quvchi-yoshlarni amaliy faoliyatga tayyorlashda, ayniqsa ularda mehnat va kasb-hunar ta'limiga oid bilim, ko'nikma va malakalarni oshirish alohida ahamiyat kasb etadi. Texnologik ta'lim mashg'ulotlarini fanlararo aloqadorlikda o'qitish esa ularning bilim, ko'nikma va malakalarini yanada takomillashtirishning asosiy omillaridan biri bo'lib xizmat qiladi. Xususan, geometriya fanining texnologik ta'limni tashkil etish jarayoniga tatbiq qilinishi uning amaliy xarakterini ochib beradi. Darhaqiqat, har qanday bilim o'zining nechog'lik tatbiq qilinishi bilan ahamiyatlidir. Texnologik ta'lim va geometriya fanining o'zaro aloqadorligi bevosita o'quvchilarning o'z geometrik bilimlarini texnologik ta'lim mashg'ulotlarida, xususan amaliy mashg'ulotlar

davomida qo'llash jarayonlarida namoyon bo'ladi. O'quvchilarda o'lchash va geometrik yasash ko'nikmalari yuqori darajalarda bo'lgan holda texnologik ta'lim va geometriya fanlari orasidagi aloqadorlik samarali natijalar beradi.

Texnologik ta'lim elementar geometrik yasashlarga tayanadi. Turli texnologik jarayonlar, gazlamalarga ishlov berish turlicha geometrik yasashlar yordamida amalga oshiriladi. Masalan, umumiy o'rta ta'lim maktablarining 6-sinflarida III chorakda "Yubka chizmasini chizish. Yubka eskizini chizish va modellashtirish" mavzusini o'qitishda o'quvchilar yubka chizmasini tayyorlash uchun dastlab to'g'ri to'rtburchak qurishdan foydalanadilar (HOH_1O_1 ; 1-rasm).

So'ngra O nuqtadan $OT=OT_1$ kesmalar belgilab olinadi, T va T_1 nuqtalar orqali $TH=T_1H_1$ bir-biriga teng bo'lgan kesmalar, ya'ni kesma uzunligini belgilanadi.

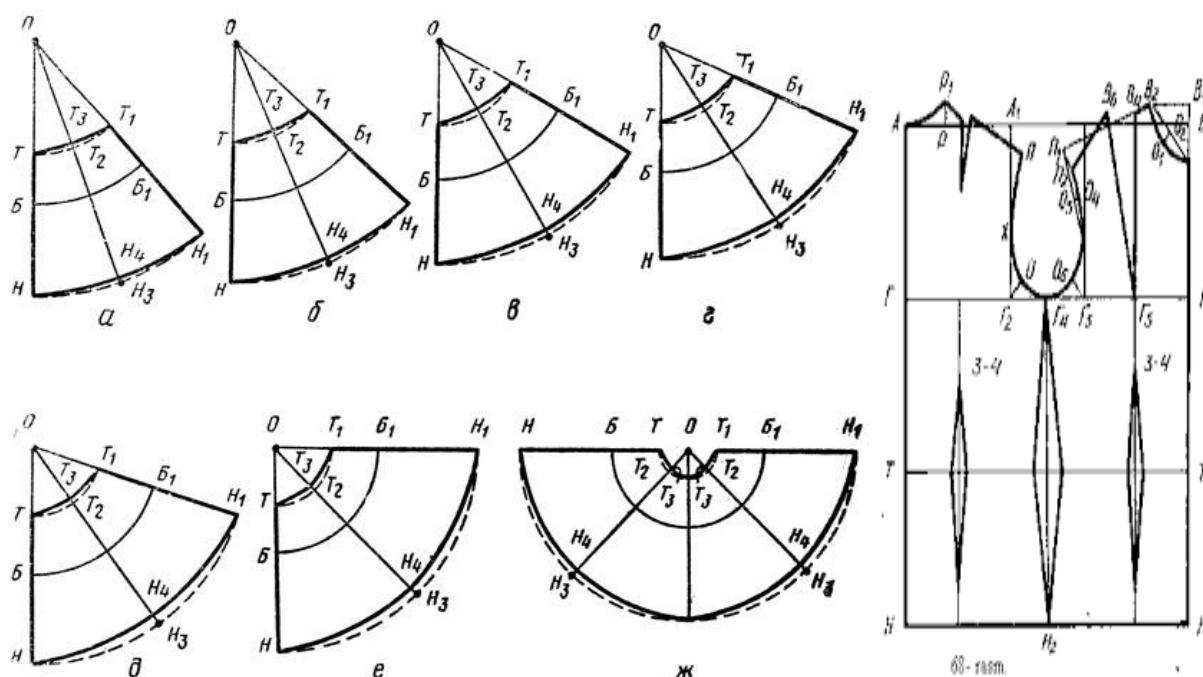
1-rasm.

N	Chizmadagi kesmalar	Hisoblash formulasi	Standart o'lchov	Mening o'lchovim
1	OT	$0.64 \times \text{BelA}$	22.4	
2	TH	KU	55	
3	TT_1, HH_1	Radiusli yoylar chiziladi		

Yubkaning to'g'ri yopishib turishi hamda qiya qismidagi uzunligini to'g'rilash uchun bel chizig'i 1.75 smga ko'tariladi, etak chizig'i 3.5 smga kamaytiriladi.

Ushbu mavzuni o'qitish jarayonida o'quvchilar elementar geometrik yasashlarni puxta egallagan bo'lsalargina yubka chizmasini chiza olish ko'nikmasiga ega bo'ladilar. Konussimon yubkalar butun aylana va aylananing qismlaridan iborat bo'lib, ularning bir necha xillari mavjud. Ularning chizmalarini tayyorlashda va keyinroq 7-sinflarda "Ko'ylak old asos to'r chizmasini chizish",

“Ko‘ylak orqa asos to‘r chizmasini chizish” kabi mavzularni o‘qitishda ko‘ylak old asos to‘r chizmasi va ko‘ylak orqa asos chizmasini tayyorlashda hamda turli kiyimlar va detallarni modellashtirish jarayonlarida o‘quvchilar turli geometrik yasashlardan, xususan, kesmalarni qo‘yish, o‘tkir va o‘tmas burchaklarni yasash, burchak bissektrisasini o‘tkazish, nur o‘tkazish, turli radiusli aylanaalar, aylana yoylarini yasashlar va hokazolardan foydalanadilar (2-rasm). O‘quvchilarning ushbu geometrik yasashlarni aniq va to‘g‘ri bajarishlari kiyim chizmasining hamda andozasining to‘g‘ri tayyorlanishiga olib keladi.

Xulosa o‘rnida shuni ta’kidlash mumkinki, fanlararo aloqadorlik o‘quv bilimlarining integratsiyasida ifodalanadi, Bir o‘quv fanidan olingan bilimlardan boshqa fanni o‘zlashtirishda foydalanish o‘quvchilarning fikrlash faoliyatini eng yaxshi tashkil qilinishini ta’minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Salomov A.A. Matematikaning fanlararo aloqadorlik funktsiyasi asosida yuqori sinf o‘quvchilarining ko‘nikma va malakalarini rivojlantirish: Dis. ... ped.fan.nom. – Toshkent, 1998. – 182
2. Umumiy o‘rta ta’limning davlat ta’lim standarti. 2021 yil.
3. Sharipov Sh.S., Qo‘ysinov O.A., Toxirov O‘.O. Texnologiya. Umumiy o‘rta ta’limning 6-sinflari uchun darslik. 2021 yil.